

Mantığa Giriş - 2

1. I. Bir insan ya ölüdür ya diridir.
II. İnsan insandır. İnsan insan olmayan değildir.
III. Tuğçe yorulduğu için dinleniyor.

Verilen ifadeler sırasıyla aşağıdaki hangi akıl ilkelerine örnek oluşturur?

- A) Özdeşlik – Çelişmezlik – Üçüncü hâlin imkânsızlığı
B) Üçüncü hâlin imkânsızlığı – Özdeşlik – Yeter-sebep
C) Çelişmezlik – Üçüncü hâlin imkânsızlığı – Özdeşlik
D) Yeter-sebep – Özdeşlik – Çelişmezlik
E) Özdeşlik – Çelişmezlik – Üçüncü hâlin imkânsızlığı
2. Usta yanında işe yeni başlayan çırığına “bana tornavidayı getirir misin?” diye seslenir, çırık ise tezgâhtan çekici getirir. Bu durumun karşısında usta eline tornavidayı alır, çırığına döner “bak evlat bu tornavida, tornavida tornavidadır, çekiç değildir” diyerek çırığına ilk dersini verir.

Bu olayda usta aşağıdaki hangi kavrama uygun bir davranışta bulunmuştur?

- A) Çıkarım
B) Özdeşlik
C) Yeter-sebep
D) Çelişmezlik
E) Üçüncü hâlin imkânsızlığı
3. “İnsan zihninin birbiriyle ilişkili önermelerden yola çıkarak yeni sonuçlara varmasına akıl yürütme denir.”

Buna göre aşağıdakilerden hangisi mantığın kullandığı akıl yürütme yöntemleri arasında yer almaz?

- A) Tümdengelim
B) Tam tümevarım
C) Eksik tümevarım
D) Tartışma
E) Analoji

4. “Eksik tümevarım tüm örneklem evrenine ulaşmadan kesin bir yargıda bulunmaktır.”

Buna göre aşağıdakilerden hangisi eksik tümevarıma bir örnek oluşturur?

- A) Ürettiği tüm ayakkabıları kontrol eden ayakkabıcının; “Ürettiğim tüm ayakkabılar sağlamdır.” demesi
B) Laboratuvarında birkaç tane kedinin düşüşünü inceleyen bilim insanının; “Tüm kediler dört ayağının üzerine düşer.” demesi
C) İşaretlediği soruları kontrol eden öğrencinin; “İşaretlediğim tüm soruları doğru çözmüşüm.” demesi
D) Çekmecesindeki çorapları kontrol eden kişinin; “Çekmecemdeki tüm çorapların altı delinmiş.” demesi.
E) Yetiştirdiği domatesleri gözlemleyen çiftçinin; “Yetiştirdiğim tüm domatesler çiçek açmış.” Demesi
5. Antalya deniz kenarında olduğu için havası nemlidir. Trabzon da deniz kenarındadır. O hâlde Trabzon’un havası da nemli olabilir.

Bu açıklama aşağıdaki hangi akıl yürütme yöntemine örnek oluşturur?

- A) Analoji
B) Kıyas
C) Tümdengelim
D) Eksik tümevarım
E) Tam tümevarım
6. **Aşağıdakilerden hangisinde tümdengimsel bir akıl yürütme söz konusudur?**

- A) Salı ve Çarşamba günleri yirmi dört saattir. Demek ki haftanın tüm günleri yirmi dört saattir.
B) Bu takımın bazı oyuncularını yeteneklidir; çünkü kalecisi ve hücum oyuncusu yeteneklidir.
C) Bilge zeki ve disiplinlidir. Ege de zeki olduğuna göre o da disiplinlidir.
D) Bu lokantada yiyeceğimiz yemek güzeldir; çünkü bugüne kadar yediğim tüm yemekleri güzeldi.
E) En yakın arkadaşlarım bile bana yalan söylediler. Herkes yalan söylüyor.

Mantığa Giriş - 2

7. Özellikle doğa bilimleri ve sosyal bilimlerde elde edilen hareketle sınırlı sayıda gözlem yapılarak genellemelere ulaşılmaktadır. Bu genellemeler belirli bir akıl yürütme biçimine dayanmaktadır.

Bu açıklamada ifade edilen akıl yürütme biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özdeşlik
- B) Tümdengelim
- C) Analoji
- D) Çelişmezlik
- E) Tümevarım

8. Önergeler arasında çelişkinin bulunmamasına mantıkta verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yeter-sebep
- B) Geçerlilik
- C) Tutarlılık
- D) Özdeşlik
- E) Eşitlik

9. Her insan ağılar.
Sokrates insandır.
O hâlde Sokrates de ağılar.

Verilen çıkarımda aşağıdaki akıl yürütme yöntemlerinden hangisi kullanılmıştır?

- A) Tümevarım
- B) Tümdengelim
- C) Eksik tümevarım
- D) Tam tümevarım
- E) Analoji

10. Aşağıdakilerden hangisinde mantığın pratik yaşamdaki rolü en azdır?

- A) İki insan arasındaki akılcı bir tartışmada
- B) Bir öğrencinin ders çalışma planı hazırlamasında
- C) Bir öğretmenin ders anlatırken izlediği öğretim yönteminde
- D) Bir görevlinin, üstünün emirlerini sorgulamadan yerine getirmesinde
- E) Yolunu kaybeden birinin doğru yolu bulmak için düşünmesinde

11. Günlük hayatta insanlar aynı konuyla ilgili birbirleriyle örtüşmeyen birçok görüş ileri sürebilir. Mantığın ışığında birey ya kendi görüşünü diğer insanlara kabul ettirir ya başka insanların görüşlerini kabul eder ya da farklı görüşlerin meydana getirdiği yeni bir düşünce ortaya çıkarır. Böylelikle mevcut çatışma durumu ortadan kalkar.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Mantık tartışma ortamlarında anahtar rol oynar.
- B) Mantık, düşüncelerini diğer insanlara kabul ettirmede etkilidir.
- C) Mantıkta tutarsız olan görüşler elenir.
- D) Aynı konuyla ilgili farklı görüşlerin ortaya çıkması tartışma ortamı oluşturur.
- E) Mantık bilimine hâkim olan kişi tartışmalarda sürekli haklı çıkar.

12. Bilim insanı ortaya attığı hipotezleri öncelikle aklın süzgecinden geçirir. Henüz bir gözlem veya deney yapmadan ortaya koyduğu hipotezleri mantığın yardımıyla irdeler, var olan çelişkileri ve tutarsızlıkları tespit eder. Gerektiği düzenlemelerin yapılmasına yardımcı olur.

Bu parçadan yola çıkılarak aşağıdakilerden hangisine öncelikle ulaşılır?

- A) Hipotezlerin doğruluğu deney ve gözlemlerle ortaya konur.
- B) Mantık doğa bilimlerinde, sosyal bilimlere oranla daha etkilidir.
- C) Bilimsel süreçte mantık etkin bir rol üstlenir.
- D) Bilim insanının mantığa bakışı bilimi şekillendirir.
- E) Mantık biliminin diğer bilimlerle ilişkisi zaman içerisinde farklılık göstermiştir.

